

MAGYAR MŰSA.

Költ Bétsben 25. April. 1787.

(Folytattatik.)

E' pénznek Magyarázattyát ez előtt mintedgy negyven ezteendővel e' képpen befzéllette elő énnékem azon időben élt edgy szava-híhető értelmes, és tudós Atyámfia; hogy midőn ama zenebonás Fejedelem *Rákotzi Ferenc* Nagy-Várad' Várát a' Labontzoktól ostrommal meg nem vehetné, Liber Báró *Palotsai György*ot, és *Boné Istvánt* két ezederes Kapitányokat katonáikkal edgyütt *Püspökibe*, és a' több korlátotte lévő szomszéd Helységekre széllyel elrendelte, és szorososan a' Várost úgy bé-rekesztette, hogy éhséggel akarván a' Várat meg-venni, a' meg-szállattattaknak számokra senki is semmi eleséget oda hé nem szállíthatna. Illy három ezteendeig tartott tsatázás alatt, jóllehet Német Generális *Rabutin* két ízben-is széllyel verte légyen az ostromló Kuruzokat, de gyakran a' meg-szállattak a' Várban nagy szükséget szenvedtenek az eleségnek és költségnek nem léte miatt, e' végre a' Tsászár részéről a' Várban kommandérozó Fő Tiszt *Becker István* minden korúlottok található réz edényeket öszve fzedetvén, azokat edgybe olvasztatta, és osztán abból akkor verette ezt a' mi fellyebb le-irt réz pénzünket.

Tudva lévő dolog az ugyan mindenek előtt, hogy a' Pártotok az akkori Támadásban az ő rézből

vert Pénzekre ezt a két ígét verették: *Pro Libertate*; a' honnét *Libertásnak*, sőt tsufságúl, *Kongónak*-is hívták vala; de nem mindenek előtt edgyaránt világos, hogy azon felyül-való írásnak minden betűt külön vévén, minémű igékkel magyarázta légyen azt mind a' két edgy mással ellenkező Fél, a' *Kurutzok* t. i. és a' *Labontzok*, azért-is Kuriófitásnak okáért, aztis imé fel-írom: A' Pártosok Deák nyelven így magyarázták:

Princeps Rákótzii Ope Legionum Illustrissimi Bertséni, et Reliquorum, Totam Austriam Turbabit. A' mellyet talám így lehetne Magyarúl ki-fejezni: Printz Rákótzii Országunknak Légy Igazgatója, Bertsénivel Edgyütt, Rontsd-el Tapodd-meg Austriának Tanátskozárait Ellenünk.

A' Labontzok pedig így: *Peribitis Rebelles Omnes Laqueo, Igne, Bello, Exilio*;

Reliqui tandem Austriacorum Tributarii Eritis.
Magyarúl így: Pártos Rebellis Országunk Lakosi Igaz Birátoktól El-partóztatok, Roszszúl Tanátskoztatok, Austria Titeket El-fog Törölni.

Avagy tsak ebből az edgy tsekély példából által lehet látni, hogy a' régen vert pénzeknek vizsgálása, és az arról való tudomány melly friss emlékezetbe hozza minékünk a' régen meg-történt dolgokat; azért-is melly el-mulhatatlannál szükséges légyen az a' Histióriáknak hitelesebb való meg-tudására, 's tanulására.

W. I.

MESE.

M E S E.

Irta T. M.

Uj-hányta volt a' tél borzas frifuráját,
Fel-öltözé a' gyep kis-filkó' ruháját,
A' gúnárné pástra kivivé libáját,
'S minden madár fuvta tavaszi nótáját,
A' Kontzert' helyévé az erdő tétete,
Hól a' füles bagoly baszust dörmolgete,
A' harkály a' fákon taktust veregete,
A' patsirta pedig fenn énekelgete.
A' Szarkák közöttök tántz-mesterek lettek,
Minden lépésekbe Ánglus-ugrást tettek.
A' surjek pity palaty nótát petyegtettek,
A' kis fülemilék oktáván zengettek.
A' méhek' szájába piáno adatott,
A' heréktől lalsú zúgó hang ballatott,
A' libutzra tsak a' katzagás bízatott,
Mellyen a' mezei ptrütsök ngrálgatott.
Új szört vett magára minden állat' bőre,
Neg-simült a' szalmán teletetett söre,
El-hullott a' júhnak lompos téli szőre,
'S még a' vén aszfszony-is ki-ült a' tűz-köre.
A' kigyó sem veszi a' dolgot tréfára,
Fel akar öltözni párii formára,
'S tudván, hogy vén ködmön nem illik pompára,
Módi köntöst kíván bigyefztni hátára.
'S minthogy más állat-is le verkezte szörít
O-is le-akarta vetni felső borít;
De nem találhatta bőri fogó törít
Nyúzó kést sem kapott, sem borotvát Györít.
Azt gondolya tehát edgykor tsufzkáltába,
Hogy búvik valamelly kö' szoros s jukába,
Ujjonnan születik ott átal bújtába,
'S maga léfzen mind a' szülő mind a' bába.

Ta-

Talált-is csak hamar olyan hafadékot,
 Mellyben elérhette a' fel-tett szándékot,
 Nem tesz hát dől-gában semmi haladékot,
 Minthogy nem-is látott benne akadékot;
 Hanem sűgár testét addig egyengette,
 Hogy a' fejét, 's nyakát a' lyukba helyhette,
 Már a' derekát-is belé f rkeztette;
 Mikor edgy nehéz kő meg-mozdúlt felette;
 Mellynek éle esett a' lyuk' melyékére,
 A' kígyónak színte háta geréntzére,
 (Jól van, minek vágyott ő a' piperére)
 'S szorúltába mindent ilyen szokkal kére:
 Jámborok! könyvezve kérlek benneteket,
 Mutassátok hozzám emberségeteket,
 Vessétek-el rólam a' nyomó köveket,
 En-is meg-szolgádom jó-téteményteket.
 De sokan nevetve el-mentek mellette,
 Nem érdemled mondván, ilyen szette vette,
 'S a' ki derekadat kalodába tette,
 Jól tette, edgy igen jó ember érte.
 Azomba edgy ember érkezék végtére,
 Kit, minthogy a' kígyó könyves szemmel kére,
 Keferves kérelme bé-hatott szívére,
 'S oda járult a' kő el-emelésére,
 'S mond: imé el-vezem hátadról terhened,
 Mellynek súllyofsága ronthatná éltedet;
 De te-is mutasd-meg hozzám hűségedet,
 'S ne öntsd-ki marhámra, vagy reám mérge-det.
 Fel-fagadja az-is szentül a' bőrére,
 Melly már de-maradt volt a' kő környékére,
 Hogy nem járna soha néki ellenére,
 Hanem úgy tartaná, mintha volna vére;
 De mihelyt el-hárúlt a' nagy kő hátárúl,
 Mindjárt felejtkezék tett fogadásárúl,

'Sgyil-

'S gyilkos indulattal az emberhez járúl,
Hogy aztat mérgével le-ujse farkarúl.
'S már a' jól-tévője halálhoz készüle,
Minden vére szive rejtekébe gyüle,
Az halál' sárgája ortzájára üle,
Mikor edgy vén róka közikbe kerüle,
'S szedi magát mindjárt Prokátor formába,
Pergett a' Deák szó a' róka' szájába,
Mellyek az Országnek Tripártitumába
Irva vagynak, mintedgy Törvényes Summába,
Mellyből, minthogy azok nem értettek fokot,
Prokátornak nézik, 's rá bizzák magokat,
Által adván néki mind ketten dolgokat,
Igérvén bőv kézzel szép ajándékokat.
Titkon szól az ember a' ravasz rókának,
Igérv tyúkot, lúdat, kappant éh torkának,
Az-is kívánt véget igére dolgának,
'S így szólla gögősen az Inkattusának:
Ha én, ezt a' dolgot szemefen vizsgálom,
Eppen lehetetlen dolognak találom,
Nem-is hiszem addig, míg nem konfrontálom,
Bujj, úgy-mond, a' lyukba kígyó! hadd próbálom.
Mert látnom kell, miként vóltál kalodába,
'S tudnom, ha vólte' ez ember' hatalnába,
Hogy téged ne hadjon az halál torkába,
En majd által értek mindent edgy summába.
Bé-buvik a' kígyó mint Bíró' szavára,
Úgy gondolván, hogy az használna javára,
'S hirtelen a' róka követ vet hátára,
Úgy hogy öszve romlik a' hitetlen pára.
Azt ott hadják 's mennek az ember házához,
Fente vólt a' róka fogát a' pujkához;
De mikor már színte jutna jutalmához,
Így szólla az ember a' róka komjához:

Róka

Róka koma! néked én fokot ígértem,
 'S a' feleségemtől tanácsot sem kértem,
 Mikor olly bőv kézzel a' jutalmat mértem,
 Halljuk-meg hát ötet, ad-é tyúkot értem?
 Rá állott a' róka, 's bé-megy a' komjával,
 Jelentik dolgokat edgy vagy két szótskával;
 De az Afzszony inkább gondola tyúkjával,
 Mint sem az Urának tett fogadásával,
 'S így szól: Edes Uram! add-meg, ha ígérted,
 En tyúkot nem tartok, sem érte, sem érted,
 Olyan jutalommal ötet mért-is kérted,
 Mellyel az én házi majorságom sérted.
 Fel-tsattan a' róka az Afzszony' szavára.
 'S mondja, hogy a' dolgot ne vegye tréfára,
 Hanem pulyka kakast öljön vatsorára,
 'S Kávét helyett tsirkét adjon virradtára.
 Az Afzszony nem tudván a' Protzedurához,
 Bottal nyúl a' róka' prétenziójához,
 'S úgy tsap végre minden erővel fogához,
 Hogy döglöve esik e' róka lábához,
 'S a' meg-döglött rókát nyúzván edgy bitskával,
 Mond az Afzszony: így kell bántani a' rókával!
 Lakoljon a' disznó, bőrivel 's torkával,
 Mert hordta a' tyúkom lopva párosával.

* * *

A' hízetlen kígyó a' mint érdemlette,
 Maga magát halál' töribe ejtette:
 A' róka-is igen böltsen tselekedte,
 Hogy aztat örökös kalodába tette.
 Nem vigyázott ugyan a' Törvény' sorára,
 Nem tizítáta peres társát quindenára,
 Nem halgatott semmi exceptiójára,
 Exequutiót vitt mindjárt a' nyakára.

Nem-

Nem-is szükség oda ezer lépést tenni,
A' hová edgyel-is el-lehetne menni,
Edgy, 's ezer lépés közt, jól lehet pihenni,
Tsak a' Bírónak kell értelmesnek lenni.
Ne nézzen a' Bíró az ajándékára
Az ügyesnek, hanem az igazságára.
Ha azt nem akaria, hogy forjon torkára
Az ajándék, mellyet az igaztól vára.

Gellertnek edgy Meséje. Fordította L. I.

A' maga gyilkosa.

Oh Ifjú! tanúld-meg ezen történetből,
Melly tán könny tseppeket fatsar ki-szemedből,
Melly szánásra méltó gyümöltsi teremnek
Sokszor, a' szépekért égő szerelemnek!

* * *

Edgy leg-jobban nevelt Ifjúság' példája,
Ki vala ősz Atya öröme 's dajkája,
Kinek Virtujsai mutatták előre,
Mit lehet belőlle várni jövendőre.
Ez Ifjúnak edgyfzer nints semmi nyugalma,
A' szépekhez vonzó erőnek hatalma
Szoritja szívét, hogy Kliménét szeresse,
El-tűnt nyugodalmát, hogy vissza nyerhesse.
Sóhajtoz, Instál hogy szerettefsen vissza,
De forró könyveit tsak száraz föld iszsa,
Panaszolja: szíve melly nagy kint hordozzon!
Nints hafzna, Kliméne így szóll: tsak távozzon!
Igy felel ő: Jól van! távozzak előlled!
Ne félj! el-válok hát im' örökre tölled.
'S ezzel ki-ragadja kardját hüvelyéből,
Mi származhat ennél gonoszabb szívéből?

Kö.

Körül nézi élit, hegyit, kefervesen,
S azzal hüvelyébe botsátja tsendefen.

Edgy felebaráttját szerető Erdélyi Urnak jegyzése.

„Még a' múlt esztendőbéli *Kurirra* vált *Hírmón-
dó* tudósítása szerént, a' mennyei minden Ország-ú-
takon és ösvényeken minden Harmintzadot és *Kontu-
mátziot* el-törölte F. Monárkhának minden Jobbágya-
ira edgyaránt ki-terjedő kegyelmessége meg-bizonyít-
tatott vala abban-is, hogy az Erdélyi 4. bévett Val-
lásuak között az edgyiknek, ú. m. az *Unitária*
Valláson lévő Atyáknak Theológiájakat (Vallás-
béli tudományokat) a' meg-*visgálás* után, ki nyom-
tattatni nem csak meg-engedte, hanem azt, mint
minden más *Keresztyénekkel* való *úfők-huzáson* ki-
vül, a' szent iráson és józan-okoságon épültnek ta-
lálatott Tudományt, a' maga F. különös helyben ha-
gyásával meg-is erősítette vala. — Nem régiben
ezen Munka, nagyobb 8 ad formában, szép betűk-
kel, szélen lévő jegyzésekkel, igen szép író-pappi-
rofsan ki-is lépett a' *füjtő* alól, melyet 2 N. forin-
tokkal a' *Kolosvári Unitárium Kollégyiom* (Könyv-
tárnokjánál) *Tékárius*nál lehet találni. Ezen *Könyv*
(minthogy *Deák* nyelven íratott, és olyan *Vallá-
suaknak* foglalja *Tudományokat* magában, kiket az
ebül öszült vén világ csak a' jelen-való *Században*-is
üldözvén, a' *Mennyei út* *Harmintzadosai* által sohólt
sem *Visáltatik* vala *Pafusok*: és minthogy edgy bölts
Monárkhától dicsérettel hagyatott helyben) olly ma-
ga olvasására kifizető érzékenységet okozott a' *Publi-
kumban*, hogy mindenek rövid időn lejendő el-kele-
sét reménylik.“